

ISMERTETŐK

DR. PROBÁLD ÁKOS

A Péter György Statisztikai Alapítvány tevékenységéről

A Fővárosi Törvényszék 2014. június 14-én kelt végzésével bejegyezte a *Péter György Statisztikai Alapítvány* képviselőjében bekövetkezett változásokat, amelyek szerint ettől az időponttól az Alapítvány Kuratóriumának elnöki tisztségét dr. Herman Sándor, a Pécsi Tudomány Egyetem docense, titkári teendőit dr. Probáld Ákos, a Központi Statisztikai Hivatal nyugalmazott fősztályvezetője látja el. A változtatást a korábbi tisztségviselők dr. Balogh Miklós és Kollár Zoltánné lemondása tette szükségessé. Dr. Herczeg András és dr. Novák Zoltán továbbra is a kuratórium tagjai maradtak.

Az Alapítvány célja – az Alapító Okiratban foglaltak szellemében, a 2003. évi alapítók: dr. Nyitrai Ferencné, dr. Ormai László és a Magyar Statisztikai Társaság szándékának megfelelően, a fiatal (35 évesnél fiatalabb) statisztikus generáció sikeres életpályájára segítése és ott tartása. Hozzá kíván járulni a statisztikusi pálya még vonzóbbá tételéhez, a statisztikai műveltség, írástudás terjesztéséhez.

Az újra alakult Kuratórium ezt úgy kívánja megoldani, hogy pályázatokat ír:

- hazai és nemzetközi szervezetek (elsősorban a Magyar Statisztikai Társaság, a Magyar Közgazdasági Társaság, a Gazdaságmodellezési Társaság, a Bernoulli Társaság, az Eurostat, a Nemzetközi Statisztikai Intézet (ISI), az Európai Statisztikai Társaságok Szövetsége (FENSTAT), a Visegrádi Országok Statisztikai Társaságainak Találkozója (V6) stb.) statisztikai tematikájú konferenciáin való részvétel – részvételi díjak, szállásdíjak, közlekedési jegyek, finanszírozásával – támogatására;
- a tudományos igényű kutatói tevékenységet, az egyetemek főiskolák posztgraduális képzésében, doktori iskoláiban való részvétel, ösztöndíjjal való segítésére;
- a statisztikai módszertan fejlesztésére irányuló kutatóprogramokban és a statisztikai elemző munkában kiemelkedő színvonalú, önálló publikációban megtestesült eredményeket elérő fiatal statisztikusok díjazására, illetve szellemi termékeik külföldi és hazai fórumokon való megjelenéshez segítésére.

Ezen kívül az idei évtől kezdve, minden páratlan évben az Alapítvány a Hivatalos Statisztikai Szolgálat intézményeinek, a statisztika oktatásával foglalkozó oktatási intézmények, a társadalom- és gazdaságkutató műhelyek jelölése alapján „*Prima Statistica*” díjjal kívánja elismerni a statisztikai kultúra terjesztése és művelése terén elért kiemelkedő teljesítményeket.

A fenti célok megvalósítására – az Alapítvány pillanatnyi szerény pénzügyi helyzete miatt – csak fokozatosan kerülhet majd sor. A 2015. évi pályázatok kiírása rövidesen megtörténik a Statisztikai Szemle hasábjain és a Magyar Statisztikai Társaság honlapján (www.mstnet.hu).

Az Alapítvány szándéka, hogy a fenti célok minél hatékonyabb elérése érdekében felkérje azokat az oktatási, üzleti és tudományos szervezeteket, kutató műhelyeket, amelyek a többségében elektronikus, kisebb részben nyomtatott formában közzétett statisztikai

kai adatok, termékek és szolgáltatások legfőbb felhasználói – és így érdekeltek lehetnek az előzőket minél hitelesebben és minél magasabb színvonalon előállítani képes, fiatal, feltörekvő statisztikus generáció létrejöttében –, hogy hozzájárulásukkal segítsék az Alapítványt.

Az Alapítvány életre hívása óta, 2005-ben Mináry Borbála és Valkó Gábor, 2009-ben pedig Kárpáti József tevékenységét ismerte el, díjazta. Az Alapítvány tevékenységéről, pénzügyi helyzetéről, a kedvezményezettekről, a Kuratórium ezentúl rendszeresen, minden évben beszámol az alapítóknak, és éves jelentését a teljes átláthatóság jegyében – a Statisztikai Szemlében és a Magyar Statisztikai Társaság honlapján – nyilvánosságra hozza majd.

A magyar statisztikának a 20. század második feléről szóló történetét kevésbé ismerők számára érdemes felidézni, hogy Péter György 1948 és 1968 között volt a Központi Statisztikai Hivatal elnöke.

A KSH Könyvtár gondozásában 2014 karácsonyára megjelent *„Portrék a magyar statisztika és népszégtudomány történetéből (Életrajzi lexikon a XVI. századtól napjainkig)”* című könyv többek között ezt írja az Alapítvány névadójáról: *„Biztosítási matematikus, közgazdász, statisztikus, egyetemi tanár. Hivatali állása mellett az MKKE Statisztikai Tanszékén 1951-től 1964-ig tanszékvezetőként, majd 1964-től haláláig címzetes egyetemi tanárként dolgozott. Több tankönyv és egyetemi jegyzet szerzője vagy társszerzője is volt. 1967-ben a közgazdaságtudományok doktora lett. Elnöke volt az Magyar Tudományos Akadémia 1967 februárjában újjáalakult Statisztikai Bizottságának. A magyar közgazdasági reformgondolkodás egyik úttörőjeként felismerte az 1950-es évek merev központi tervgazdálkodása miatti hátrányokat. Elnöki működésének fontos eredménye volt a hivatalos statisztika nemzetközi kapcsolatainak helyreállítása és kiszélesítése. Az 1950-es évektől kezdve a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek, 1962-től a Nemzetközi Ökonometriai Társaságnak, 1961-től pedig az ENSZ Európai Statisztikai Értekezletének alelnöke volt. Bátortotta és elvárta az elemző értékeléseket, a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek vizsgálatát. A KSH elnökeként 1949-től a Statisztikai Szemle főszerkesztője, 1958-tól pedig a Demográfia szerkesztőbizottságának elnöke volt.”*

A Statisztikai Szemle 2003. évi 10. számában *„Emlékek a hivatalos statisztika történetéből”* című tanulmány (szerző dr. Marton Ádám) szerint *„személyisége, gondolkodása, az új iránti nyitottsága nagy hatással volt a magyar statisztika fejlődésére, ami nemzetközi elismerést is aratott.”*

Az Alapítvány létrejöttéről az egyik alapítóval, dr. Nyitrai Ferencnével, akkor már a KSH nyugalmazott elnökével készített interjúval a Grafikon is megemlékezett. Ebben Péter Györgyöt szuggesztív személyiségnek, a nemzetközi gyakorlatból adoptált elméleteket és gyakorlatokat felhasználó progresszív statisztikusnak, aktív gazdaságpolitikusként láttatták, aki a magyar gazdasággal kapcsolatos reformelképzeléseit már 1953-ban felvázolta, és aki az utánpótlás nevelését kiemelten fontosnak tartotta.

Azt is érdemes megjegyezni, hogy Péter György több olyan neves gondolkodónak – így többek között Bibó Istvánnak is munkát, állást és megélhetést biztosított (általában a KSH Könyvtár keretein belül) –, akik az 1960-as években a hatalom elhíresült 3T kategóriája közül legfeljebb a „túrt” csoportjába tartoztak.

Péter Györgyről természetesen a KSH honlapja sem feledkezik meg és többek között megemlíti, hogy *„Irányításával került sor a nemzetijövedelem-számitás megszervezésére,*

majd később egy tágabb koncepciójú népgazdasági mérlegrendszer bevezetésére, amely az anyagi termelés mellett a szolgáltatásokat is felölelte és felépítése folytán alkalmas volt többirányú nemzetközi összehasonlítások elvégzésére is.

Az életszínvonal-számítások továbbfejlesztését jelentette a lakosságon belüli jövedelmi különbségek rendszeres bemutatása, valamint a már 1949-ben megindított háztartás-statisztika. Jelentős hangsúlyt helyezett az elemző értékelésekre, amelyek a társadalmi-gazdasági folyamatok problematikus kérdéseit vizsgálták.

Hivatali elnöksége alatt két tudományos intézet – a Népeségtudományi Kutató Intézet és a Gazdaságkutató Intézet – létrehozására került sor, továbbá 1958-ban – Európában másodikként – tudományos folyóirat is indult, Demográfia címmel.”